СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Р[redacted]. 50. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 2 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 50. Jersey City, N. J., Saturday, March 2, 1935. THREE CENTS.

ДАЛІ ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА РОБІТНИКІВ ДО КОЛЄКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ

ВАШИНҐТОН. — Права робітників до колективних переговорів з підприємцями на основі параграфу 7А закона про відбудову краю („Найри") обмежено ще далі, коли Краєва Рада Робітничих Відносин постановила, що робітники мають право домагатися представництва тільки в тих промислах, що обняті кодексами.

До такого переконання прийшла Рада, вирішуючи спір між видавничою фірмою Меколія в Ню Йорку та її канцелярійними робітниками. Підприємство відправило 5 робітників за те, що вони вели аґітацію за приступлення робітників до юнії. Робітники внесли скаргу до Ради, а ця тепер признає себе некомпетентною вирішувати такі справи. Відправлені робітники лишилися без права апелю до уряду.

ГРОЗЯТЬ ҐЕНЕРАЛЬНИМ СТРАЙКОМ НА КУБІ.

ГАВАНА. — Проти уряду президента Карльоса Мендієти збирається поважна політична буря. Недавно застрайкували проти уряду студенти университету й професори гаванського університету, а коли уряд назвав цей страйк комуністичним, проти уряду заявилися додатково ще канцелярійні робітники уряду та робітничі юнії, котрі навіть видали загрозу, що викличуть ґенеральний страйк, як уряд Мендієти не уступить.

На своїх вічах студенти жадають теж відкликання з Куби американського амбасадора Джеферсона Кеферія, бо, мовляв, він підпирає Мендієту.

СЕНАТОР ЛОНҐ КАНДИДАТОМ НА УРЯД ҐОВЕРНОРА.

БЕТОН РУЖ (Луізіяна). — Сенатор Лонґ заявив, що він буде кандидувати в 1936 році на уряд ґовернора цього стейту. Додав, що на уряд президента Злучених Держав буде кандидувати пізніше.

Сенатор начеркнув багато нових законів, звернених проти його політичних противників у стейті.

ЩЕ ОДИН КОРАБЕЛЬ У НЕБЕЗПЕЦІ.

НЮ ЙОРК. — Юґославський товаровий корабель „Босанка" вислав з північної части Атлянтійського океану бездротну депешу, що він у небезпеці та потребує негайної допомоги.

Кораблі „Сіти оф Гамбурґ", „Кордільєра" та „Ленґібі Кесл" розіслали потім бездротну депешу, що вони спішать на допомогу „Босанці".

Спис кораблів у „реєстрі Лойда" подає, що „Босанка" має 3,456 тон містоти.

Вона має 30 люда залоги.

СЕНАТ МАЄ РОЗСЛІДЖУВАТИ „НАЙРУ".

ВАШИНҐТОН. — Сенат приняв резолюцію Ная й МекКарена, що припоручує розслідити діяльність уряду відбудови краю.

Слідство має перевести фінансовий комітет, з сенатором Гарисоном на чолі.

Сенатор Гарисон заявив, що він не буде старатися ні вибілювати уряд, ні робити якісь сензаційні переслухання.

АМЕРИКА ПРОТИ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Один конґресовий комітет постановив зажадати від конґресу ухвалення закона, щоб на будуче до американської воєнної фльоти не приймати людей азійської раси.

У розмові з ґазетярами конґресмен Сирович заявив, що Японці поселили в середній і полудневій Америці кольонії, котрі на випадок війни зі Злученими Державами могли би вмить знищити Панамський канал, такий важний для американської фльоти в часі війни. Він каже, що японські рибаки робили здовж побережа Аляски поміри, які мають значіння на воєнний час. Він заявився за виставлення на Алясці могутніх фортів для оборони перед Японією.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ НА ОБОРОНУ ГАВПТМАНА.

НЮ ЙОРК. — У салі Йорквил Касіно відбулося в середу величезне віче для оборони Бруна Гавптмана, німецького імігранта, засудженого на смерть за вбивство дитини Линдберґа.

На віче заявилися коло півтретя тисячі людей. Були це переважно Німці, а тому бесідники говорили звичайно по німецьки. Вони закидали, що процесу не ведено безсторонно. Головно звертали́ся вони проти прокуратора Виленца, котрому закидали що він постановив собі засудити Гавптмана на смерть без огляду на правду, та проти летуна Линдберґа, котрому закидали, що він своєю приявністю на розправі заставив присяжних засудити підсудного. Зібрано на оборону Гавптмана коло тисячі долярів.

Того самого дня поліція виловила в місті кілька банкнотів, що походили з викупу, заплаченого Линдберґом.

ДО ВІДДІЛОВИХ СЕКРЕТАРІВ І ЧЛЕНІВ ТА ЧЛЕНИЦЬ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА У ВІЦІ ВІД 15-ГО ДО 19-ГО РОКУ.

(В справі книжки "Spirit of Ukraine", призначеної в дарунку для Союзової молоді).

Головний уряд У. Н. Союза, розбираючи на останнім річнім засіданні справу української молоді в Америці, а в У. Н. Союзі зокрема, прийшов до переконання, що великою перешкодою в організуванню молоді є цілковитий брак відповідної літератури про український нарід, його змагання й культурні надбання. Щоб цьому зарадити, рішено закупити певну скількість виданої англійською мовою книжки **"SPIRIT of UKRAINE"** і роздати ті книжки, як дарунок У. Н. Союза для молоді, що є в Союзових рядах. Призначено її для тих, що є в молодечім департаменті й мають по 15, 16, 17 і 18 років, себто є вже в тім віці, в якім зможуть цю книжку відповідно використати для побільшення свого знання і скріплення української національної свідомости.

По ці книжки має молодь згаданого вище віку сама зголоситися в своїх відділах до відділових секретарів, найдалі до **кінця квітня 1935 року**. Відділові секретарі провірять ті зголошення, спишуть їх в один спис і перешлють до головної канцелярії У. Н. Союза, звідки вишлеться книжки на адреси секретарів, які мають їх роздати між молодь, що до них передше по ті книжки зголосилась.

Відділові урядники і батьки тієї молоді, що управнена до цієї книжки, повинні подбати, щоб молодь негайно дізналася про цей дарунок У. Н. Союза, як і те, що в тій книжці є, а про що пишеться в „Свободі" й "Ukrainian Weekly".

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

СКІЛЬКИ БЕЗРОБІТНИХ?

На основі місячних обчислень Ради Краєвої Промислової Конференції, у січні цього року було в Злучених Державах 10 міліонів 142 тисячі безробітних. У грудні було їх 402 тисячі осіб менше. Безробіття зросло було від грудня до січня в торговлі, перевозі та копальнях. Зате зменшилося було трохи в деяких фабриках та в домашній службі.

В КІХТЯХ ТОРГОВЦІВ ЛЮДСЬКИМ ТОВАРОМ.

Недавно пропала без сліду 20-літня донька варшавського купця, Хана Бурштин. Всі поліційні глядання були безуспішні. Аж перед кількома днями надійшла з Гавру поштова картка, в якій дівчина благає ріднїх, щоб її ратували, бо вона дісталася в руки підозрілих осіб які везуть її кораблем мабуть до Арґентини. Картку писала з великим поспіхом, бо навіть не докінчила свого підпису. Нема сумніву, що дівчина дісталася в руки торговців людським товаром. Справою занялася поліція. Корабель з увязненою дівчиною знаходиться на Атлянтійськім океані.

МОРОЗ ЗЛОДІЄМ.

В головній кватирі віннипеґської поліції увечір 21 січня задзвонив телефон. Жіночий голос з північної частини міста просить помочі, бо злодії добуваються до хати. На вказану адресу приїздять узброєні поліцаї, стукають у двері й уходять до хати. Вони застають там перестрашену жінку. Каже, що злодії добувалися до хати. Поліцаї надслухають. Щось тріскотить. Жінка вказує в ту сторону рукою. Поліцаї всміхаються і запевняють настрашену жінку, що то такий злодюга, який тепер до кожної хати добирається... То мороз так добувався до хати, що аж стіни тріщали.

ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА РАБІНІВ.

Дня 29-го січня виїхав з Варшави до Палестини транспорт 800 жидівських емігрантів. Центральний палестинський комітет одержав візвання на виїзд до Палестини 100 рабінів з Польщі.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛЯРКА ВРАТУВАЛА ЗАМЕРЗАЮЧУ ЖІНКУ.

Маленька українська ученица дочка Михайла Шишки, що живе в місцевості Пайн Ривер у Манітобі, вступила була, загрітися до хати, де жила 50-літня жінка Мартина Козака. Та замісць тепла застала вона в хаті нестерпний холод, а на ліжку хвору й голодну жінку. Хвора жінка вже три дні лежала в голоді й не мала вже сили запалити в печі. Ноги її вже почали були замерзати. Хутенько дівчина запалила в печі й побігла додому повідомити своїх родичів, щоб заопікувалися хворою жінкою. Родичі дівчинки прибули саме на час, щоб уратувати хатину й хвору жінку. Хатина була займилася й горів уже дах. Вогонь повстав через те, що бляшяні рури від печі були надто нагрілися. Хвору жінку відставлено до шпиталю в містечку Етелберт. Ще невідомо, чи треба буде відтинати їй приморожені пальці в ногах. Її чоловік знаходиться десь у Саскачевані, а син на фармі в місцевості Слейтер у Манітобі.

ВІННІПЕҐ ГОРДИТЬСЯ ТРОЯКАМИ.

Відколи в містечку Келлендер в Онтеріо вродилися пятернята, відтоді кожна місцевість у Канаді хотіла би похвалитися подібним здобутком. В деяких місцевостях думають собі: „Ну, пятернята пятернятами. От як би так дав нам Господь хоч чотирнята або трійнята". Від 12 січня місто Вінніпеґ запишалося й гордиться своїми трояками. Хоч троякам далеко до пятернят, то всеж таки не те, що близнята... Трояки вродилися пані В. Г. Дофф, що живе при вул. Оміра у Вінніпеґ. Вродилися разом дві дівчинки й хлопчик. Всі кріпкі й здорові, каже д-р Артутр Ленокс.

„СУХА" НІЯҐАРА.

Сильний вітер стримав води в озері Ірі, так, що їх мене спливає через водпад Ніяґару. Крім того ледяні запори спрямували решту води здовж північного берега, так, що по американському боці можна безпечно перейти понад самим водопадом від берега до Козячого острова, що є посередині водопаду.

ФАЛЬШИВНИКИ МОНЕТ.

В Мужиловичах, пов. Яворів, арештовано Німця Йогана Грубера, що фабрикував 1, 2, 5 і 10-злотові монети. Ревізія в його мешканні виказала багато фабрикатів, куснї цини, олова, міди, ґіпсу, графіту і готового стопу, вживаного до виробу фальшивих монет. Дальші дохоження виказали, що Грубер мав спільників, а це Йос. Єремія зі Скла і Генрика Гарнцара з Мужилович. В мешканні Єремія знайдено теж ріжні річи, що свідчили про його вину, наслідком чого Єремія арештовано. Третій спільник, Г. Гарнцар, служить при війську в Перемишлі.

АРЕШТУВАЛИ ДИРЕКТОРА ГІМНАЗІЇ.

З наказу прокураторії арештовано Степана Клєпу, директора приватної гімназії ім. Ронталера у Варшаві. Гімназія є офіціяльно власністю жінки арештованого, який був тільки директором школи. Він не виплачував учителям повних платень, зарвавши їх на суму 40 тисяч зл. Викрила це ревізія канцелярійних книг. Більшість зарваних грошей повстала з потручень від учительських платень на суспільну обезпечальню і на доходовий податок, яких він не платив, куди слід.

САМОГУБСТВО АСИСТЕНТА ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

На відділі нервових недуг у львівському загальному шпиталі поповнив самогубство асистент університету, д-р Станислав Марек. Він розбив скло в образі, що висів над ліжком, і одним відламком ранив себе важко в серце. По кількох хвилинах закінчив життя.

ПОСТРІЛИВ ЖІНКУ І СОБІ ВІДОБРАВ ЖИТТЯ.

В околиці Райдінґ Парк, яких 18 миль на полудневий захід від містечка Грендво, один фармер, на імя Микола Салій, хотів відобрати своїй жінці і собі життя. Одначе жінку лише ранив тяжко в голову, так, що може й око стратити, а себе вбив на смерть. Передня частина його лиця була чисто вирвана і порозкидувана по хаті. Жінку взяли до шпиталю. Як це сталося і чому, покищо ніхто не знає напевно.

БУДЖЕТ „РІДНОЇ ШКОЛИ" В РІДНІМ КРАЮ — ДЕФІЦИТОВИЙ

ЛЬВІВ. — Дня 14 лютого відбулася в Рідній Школі конференція з представниками української преси. Скликано ту конференцію, щоби представити важке положення Рідної Школи: з одної сторони завеликі вимоги громадянства — з другої натиск з боку польського уряду і польської преси та суспільности. Обговорено ріжні „правні" трудноції, себто способи оборони українського шкільництва перед наступом. А далі скарбник здав звіт з матеріяльного стану Рідної Школи. Видатки на удержання бурс, дитячих садків, збірних лєкцій, бібліотек, шкіл і т. д. перевищують один міліон злотих, не вчисляючи в те видатків централі. Буджет Рідної Школи дефіцитовий. Впливи постійно зменшуються, бо змаліли в порівнанні з попередніми роками на 36%. У застрашаючий спосіб змаліла жертвенність американських Українців. Позичка теж не дала сподіваної помочі. Всіх довгів разом з довгами Кружків є тепер коло 600,000 злотих. Уложено плян дальшого заведення ощадности, як і поширення серед громадянства ідеї жертвенности для Рідної Школи.

НАПРЯМНІ ПОЛІТИКИ УНДА.

ВАРШАВА (Польща). — У варшавському соймі виголосив д-р Дмитро Левицький, голова Української Парляментарної Репрезентації, промову, в якій зазначив, що хоче ясно й щиро зясувати українське національне становище. Д-р Д. Левицький є теж, як відомо, головою УНДО. У відношенню до Польщі сказав він таке:

„Думаю, що тільки наладнання взаємин, заспокоєння справедливих потреб українського народу, створення у межах польської держави Пємонту для українських визвольних змагань принесе користи польській державі в середині й назверх тепер і в будучности". Домагаючися в той спосіб автономії для українських земель у Польщі, д-р Левицький сказав ще таке: „Другою політичною концепцією є та, що наше найвище політичне право скоріше здійснить український нарід не через обєднання, а через створення власної держави. Цю власну державу можемо і мусимо будувати в осередку українського народу, в Києві, і при допомозі та в порозумінні держав середущої і західньої Европи. Знаємо, що Европа мусить шукати політичної і промислової експанзії на схід, головно на далекий схід, і що на цій дорозі стоїть російський велитень, який загрожує цій експанзії. Тільки і виключно утворення незалежної української держави над Дніпром може розбити цього велитня та уможливити світови вийти з цієї нечуваної повоєнної скрути і — що найважніше — може вратувати світ перед загладою цивілізації, якій так дуже загрожують большевики". А далі: „Зближається час політичної ізоляції совєтської Росії і для українського народу можливість здійснити свої державні пляни. У цій великій перебудові політичних взаємин на сході Европи, яка може здійснитися вже в найблизших роках, Польща, як найблизший сусід, мусітиме взяти активну участь. У боротьбі за цю перебудову може на дуже довгий час будуть втягнені найбільші життєві інтереси не тільки українського народу, але й інтереси народу польського. Думаємо, що тут можуть зійтися інтереси обидвох народів".

ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ НІМЕЧЧИНИ З ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ. — Маршал Петен, бувший воєнний міністер, пише в „Ревю де Монд", що Німеччина зброїться і в найближчій будучности таки нападе на Францію.

МОЛИТВА ЗА РОСІЮ У ВАТИКАНІ.

ВАТИКАН МІСТО. — В церкві св. Петра відбудеться 7-го квітня при участи папи і кардиналів, богослуження, підчас якого будуть молитися за Росію.

НАЗВА „ОРҐАН ДЕРЖАВИ" ОБРАЗОЮ МАЄСТАТУ.

ТОКІО (Японія). — Бувшого університетського професора і члена палати панів та найкращого знавця японської конституції, д-ра Мінобе, судять за те, що назвав державу „постійною корпорацією", на чолі якої стоїть цісар як „найвищий орґан держави". Прокуратор каже, що в розумінню Мінобе цісар є „орґаном", себто кимсь, що заступає суверена, себто — нарід. А в Японії цісар є сувереном.

ЛИТВА БОРОНИТЬ МЕМЕЛЯ.

МЕМЕЛЬ. — В околиці Мемеля стягнули пять литовських полків, а в самім місті змінено сторожу до 1,000 жовнірів. Литовці побоюються, щоб Німеччина по прилученню Сари не захотіла силою чи підступом захопити Мемеля. Покищо Німці погодилися з Польщею і, як зачувати, Польща готова навіть зрезиґнувати з Данціґа, якщо дістане за це відплату деінде. Тому звернули тепер очі на Мемель і Литву. Та литовський губернатор Мемеля заявив, що Литовці боронитимуть цеї землі до останньої каплі крови.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

У Вячеславі Будзиновськім, що помер недавно у Львові, Україна понесла справді неповоротну втрату.

Лишиться його імя записане вічно в історії українського народу передовсім як імя наскрізь оригінального чоловіка, що не любив ходити утертими дорогами, а все любив самий протирати собі стежки там, де з наших людей ще ніхто не ступав.

Він був одним з перших піонірів популярної української політики. Він був одним з перших, що взялися викладати нашому народови азбуку народньої політики й господарки приступними народови словами. Він перший запізнав наш нарід з такими справами, як податки та рільничий страйк. Шляхетський уряд Галичини не любив його за те й почав його за це переслідувати, й тоді Будзиновський перший запізнав наш нарід з видаванням і поширюванням нелеґальної літератури.

Цей хист викладати народови трудні справи приступними словами зробив з нього одного з найкращих народніх бесідників. Він не відзначався ніколи цвітистим стилем, він чув навіть для цього погорду. Він усе вважав своїм першим завданням виложити масам приступно й ясно замотані справи, які нарід повинен знати, якщо він має стати активним чинником політики. Цей талант зробив його нарешті українським послом у Відні.

З упадком української держави опозиційний популяризатор і бесідник утратив майже зовсім можливість заробляти на життя в краю. Від того часу він став співпрацювати в нашій „Свободі", поміщуючи в ній правильно свої оповідання й повісти. Писав він їх під своїм та преріжними прибраними назвищами. Про назвище йому видно не йшло. Закидали його творам преріжні літературні хиби; між іншим брак докладного опрацювання характерів та передовсім брак оригінальности сюжетів. У цих закидах є багато правди. Був їх свідомий і самий автор. Він зовсім не крився з тим, що бере собі сюжет з чужого письменника. Якби його міряти мірами чужих високо розвинених літератур, то його требаб осудити. Але він не мав таких амбіцій, які мають ці письменники. Його намір був багато скромніший. Він не хотів малювати по своєму світ, він хотів передовсім проломати байдужність українських мас до книжки. Він хотів їх навчити читати. Це комусь моглоб видатися скромним наміром. Та це був намір великий, гідний великих зусиль. Будзиновський присвятив йому багато років свого життя. Цей намір йому в значній мірі вдався. Він справді вложив українську книжку в руки тисяч людей, які без нього книжок не читалиб. Він витрутив українському читачеви книжки польські й московські. Це його величезна заслуга. Цієї заслуги йому Україна ніколи не забуде.

„БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТРОН З ЛЮДСЬКИХ КОСТЕЙ — ТРАҐЕДІЯ УКРАЇНИ"

Лондонський тижневик „Еверімен" з дня 25 січня ц. р. подав довшу статтю Стівена К. Свіфта про положення на Україні. Вже самий наголовок статті достаточно освітлює це положення — „Большевицький трон з людських костей — Траґедія України". Тому, що стаття обіймає три великі сторони часописного формату, годі подавати її повний переклад; подаємо натомісць уривки з неї, щоб зазнайомити український загал з її змістом.

Автор статті відбув недавно подорож по Україні, не під проводом „Інтуриста" (офіціяльної советської інституції), але зівсім незалежно від неї. Він переїхав границю над Дністром та мав змогу оглянути ті околиці України, яких дотепер ніхто з чужих не відвідував.

„Безпощадна політика комунізму" — починає автор, — полягає на тому, щоб виголоджувати міліони населення. Безвинні жінки, молодь і діти — це жертви траґедії України.

„Від років уже подають телеґрами відомости про траґедію, яка розіграється на Україні. Надходять чимраз новіщі відомости. Заворушення, вогні, присуди смерти, депортації, голод і смерть—це зміст тих відомостей. Але всетаки ніхто не знав дотепер докладно, що властиво діється за тим кордоном, за мертвецько спокійною рікою, за непрохідним муром, який ділить Совети від цивілізованого світа. Життя і доля людська за Дністром творили тайну.

„Спроб, щоб кинути хоч жмут правдивого світла на положення на Україні, було дуже мало. Але й ці нечисленні спроби були даремні. Уряд СССР дуже добре знав, в який спосіб вдержати стороннього, незасліпленого глядача від того, щоб він не побачив, як виглядає дійсне положення. Всякі офіціяльні гості та більшість не-офіціяльних подорожніх рідко коли діставалися поза Харків, а коли й діставалися, то їхали смирно ославленою вже дорогою, якою возить туристів офіціяльний „Інтурист", до Києва й Одеси..."

„...Почали наспівати найновіші вісти про страхіття на Україні. Подорожні бачили селян, що напливали до Харкова з околиць, знесилені та доведені до розпуки. Вони розповідали про голод та про страшну голодову смерть, повільний розклад найбагатшої. частини Советів, їхнього шпіхліра, колись щасливої та заможної України..."

Автор описує дальше свою властиву подорож, почавши від Дністра, і що він побачив по другій стороні ріки.

„Цілими милями тягнуться пусті поля. Ніхто на них не працює. Запущені до крайности. Що найбільше вражає подорожнього, то це, що не видно ніякої тварини. Ніде ні вола, ні корови, тільки рідко коли подибається коня, якого вигляд годі описати. Шкіра прилипла до костей; здається, що сотворіння впаде кожної хвилі. На подвірях не видно курей, качок чи іншої домашньої птиці, цього образця, так добре знаного з інших країв в Европі. За вісімнацять днів нашого подорожування цим краєм не стрінули ми ні одного домашнього звіряти. В сотнях малих селянських хат ні одного кота чи пса. Вони вигинули ще перед людьми. Бо всеж людська натура сильніша; вона бореться з судьбою..."

„Приїздимо — пише далі автор — до малого села біля Немирова (в статті місцевість подана з помилкою). Двацять девять селянських хат. Всі порожні. В цілому селі ні живої душі; в деяких хатах їх і не було. Ніде не осталося й сліду хатньої обстанови. Але коли можна судити по тих хатах, що ще не повалилися, то мається враження, що тут мешкали люди, які більше ніж любили красу. Мій провідник пояснив мені: всіх мешканців вивезено на Сибір. В році 1931 вони спротивилися вступити до колгоспу. В році 1932 вони спротивилися віддати половину свойого врожаю державі. Його силою відібрали, але й другій половині не судилось бути їхньою. Поволі мусіли віддали її у виді кар, наложених за спротиви. В році 1933 зібрали вони тільки половину стільки що в попередньому році, а по жнивах сховали з того половину. Збірщики, які прийшли по збіже, не застали сподіваної скількости. На селян наложено кару—висилку на заслання, далеко від соняшних піль України, на північний Сибір, де девять місяців у році панує зима. Ніхто не знає, що з ними сталося; ільки ці хати осталися як свідки їхнього горя.

„Наступають іще три села. В них такий вигляд, як і першому. Це правда, советська влада евакувала майже всі села понад Дністром, коли почалася будова фортифікацій. Але ці села, які переїздимо, задалеко від границі, щоб це було причиною їхнього опорожнення. А зрештою — ми стрічали замешкалі села навіть ближче до Дністра, ніж ці..."

Про релігійність населення пише автор так:

„Дивним є, що вони все ще держаться своєї релігії. Я вправді не бачив ні одної церкви чи каплиці, в якій відправлялиб Службу Божу, хіба по містах, але майже всі жінки і дівчата, навіть дуже молоді, носять хрестики на шиї. Правда, цей хрестик захований на грудях, але коли їх запитати, вони його гордо витягають за шнурочок.

„Підчас нашої подорожі, задержалися ми в одному з колгоспів, на який нам звернено увагу. Це було близько міста Балти. Колись було там село з яких трицять хат. Советський комісар приказав всі хати повалити, примусивши селян їх покинути. Замісць цього побудовано зі старого матеріялу один великий колективний будинок і приказано їм усім мешкати в цьому будинку. Вони працюють, їдять і сплять усі разом. Все їхнє життя проходить у тому будинку.

„Коли дивитися на те все з обєктивного боку, то годі побороти переконання, що вони живуть у вязниці. Одинока ріжниця хіба в тому, що їхні вікна не мають крат..."

Наступає опис інших колективних господарств, які автор оглядав підчас своєї подорожі. Задержується на описі голоду.

„Яких 35 (анг.) миль далі на схід стрічаємо вперше образці дійсного голоду. Наше авто здержує хлопчика біля десятьох літ, що жебрає хліба. Ми спостерігаємо який він вихудлий. Кости натягнені шкірою, тільки очі горять. Все його вбрання, це довга подерта сорочка. На ногах старі виходжені черевики. Його обличчя нагадує якусь кубістичну карикатуру з великими кутами запалих лиць. Хоч був брудний та мав неприродно довге волосся, хоч вигляд цілого тіла нагадував засудженого на смерть, навіть у такому вигляді мав він у собі щось гарного.

„Образці йдуть за образцями. Чоловіки, жінки і діти в поході до міста, де вони надіються дістати хоч трохи їжі. Міська сторожа навіть не здержує їх. Ніхто не хоче мати з ними до діла. Всі сторонять від них, наче від прокажених.

„Тягнуться дорогами, а більшість стрічних навіть не гляне на них. Влада щойно тоді ними починає цікавитися, коли їх тернистий шлях дійде вже до кінця.

„Дехто з них гине при дорозі. Минаємо два трупи, які, здається, лежать уже цілими днями біля дороги. Кількасот метрів віддалені один від одного. Ще далі бачимо клунки, які ці люди, здається, несли з собою. Вони їх там оставили, бо не мали вже сили дальше їх нести. Тіло, життя, далеко дорожче"...

Далі йдуть описи картин голоду, так добре вже нам знані. Стаття закінчується таким уступом:

„Всі ждуть. На Україні ждуть на „друге освободження", цього разу вже дійсне; в Бесарабії еміґранти і втікачі ждуть на той день, коли зможуть повернутись назад до краю своїх батьків. Вижидання таке важке.

„Траґедія України ще раз наглядно доказує, що не сповнилася Вилсонова велика ідея: щоби світ зробити „безпечним для демократії". Тут вона й кінчається, а панує голод.

„Пізною нічю повертаюсь назад за Дністер; за собою покидаю незнані нікому леґіони з тої ґенерації, що засуджена на смерть. Крик безпомічних дітей усе ще лунає в моїх вухах. Безпечний на румунському боці, ще раз оглядаюся поза себе і дрож переходить шкірою.

„Видно світла рефлекторів. ОГПУ глядає когось... Машинові кріси переривають тишину української ночі". — (УКБЮРО, Лондон).

ПРОМОВА КОМІСАРА ЗАТОНСЬКОГО НАД МОГИЛОЮ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

В „Комуністі" з 14. грудня 1934 р. вміщена була промова комісаря освіти Затонського на похороні великого українського історика Грушевського. Це вже давній звичай у комуністів: замучити людину, а потім справляти їй бучний похорон; переслідувати думки визначних Українців, але словами шанувати їх, як нібито „союзників" московського большевизму.

Так зроблено з Тарасом Шевченком, якого силоміць були записали большевики в комуністичну партію, хоч кождий розуміє, що якби жив Шевченко тепер, то не минув би він Сибіру, Соловків або й смерти в підземеллях „Чеки".

Поки жив Грушевський, то не було й дня, щоб на нього не виписували комуністичні часописи найогидніших наклепів та безпідставних обвинувачень.

А по смерти цього найбільшого історика України намагаються комуністичні ватажки використати імя М. Грушевського для своїх політичних цілей. Проголошено „радою народніх комісарів" України підбиту лицемірством жалобу, а пан Затонський виголосив надгробне слово:

„Сьогодні ми з глибоким сумом ховаємо Михайла Сергієвича Грушевського — члена Всеукраїнської та Всесоюзної Академії Наук — славнозвісного історика", — так почав свою промову Затонський. — „Михайло Сергієвич — продовжує Затонський — належав до тих істориків, що їх історична арґументація свого часу підривала ідеольоґічні підвалини російського царизму, що гнобив його батьківщину".

Добре сказано! Затонський, комуніст українського роду, не каже **„нашу батьківщину"**, бо щоб не винюхав тут якийнебудь Постишев „національного ухилу". Для комуніста батьківщиною має бути цілий СССР!

Затонський по свойому рисує життєвий шлях Грушевського, який, мовляв, „повернувся на радянську землю, тим допомагаючи прозріти декому і на радянській Україні і за кордоном". Затонський навіть визнає, що Грушевський під большевиками виявляв „льояльність до радянської влади".

Затонський мусів признати, що історик Грушевський, після повороту на Україну з еміґрації, **не мішався до політики.**

Можнаб запитати „народнього комісара": На якій же підставі ваша влада перервала наукову працю Грушевського, вислала його з України і нарешті заморила голодом? Чом не дозволила комуністична диктатура „льояльному" Грушевському виїхати за кордон для поратування здоровля?

Хвалиться Затонський:

„Пролетарська диктатура підносить науку, мистецтво, кіно, ширить загальну освіту.. Радянська влада завжди з повагою ставилася до людей науки, до працівників мистецтва, техніки, культури. Як видатного вченого, вшановуємо ми М. С. Грушевського. Тут, у столиці радянської України, в червоному Києві, знаходить собі останнє пристановище академік радянської України М. С. Грушевський".

СССР — „батьківщина революціного пролетаріяту — стала батьківщиною найкращих людей усіх націй, усіх рас"...

Батьківщиною **„всіх"**, але не великого Українця Грушевського. Йому тільки мертвому дозволила російська влада вернутися на рідну землю. Чи це „повага до людей науки"? Огидне, підле лицемірство!

С. Н.

В. Будзиновський.

З ГАЛИЦЬКОГО ЗАМКУ

(Історичне оповідання).

(1)

Шляхом, що веде з Молдави до Львова, надїхав до Галича якийсь молодий, як свідчив його одяг, шляхтич. Їхав узброєний, неначе на війну вибрався. Крім звичайної у шляхтичів шаблі, мав за поясом пістолю і турецький кинджал. Через плечі перевішений був сагайдак з луком і стрілами. Вючак, що люзом ступав за ним, кромі бесагів, двигав рушницю, закутану в шкіру і два залізні казанчики. Що було в бесагах, годі було знати, не зазираючи до середини.

— Мабуть один з тих, що хочуть зголоситися до королівського війська, щоби здобути славу й золото у війні з Турком, або марно згинути.

Так думали ті, що бачили сего шляхтича, бо король Володислав Четвертий справді вербував, набивши собі в голову, що здужає вигнати Турка з Европи.

Шляхтич минув місто, щоби знайти заїзд у куті між Дністром і Луквою, хоч по дорозі також були заїзди. Може й ліпші як той, до котрого він мав адресу. Попри один такий заїзд їхав, та неначе не бачив його. Лиш як би хто був одночасно глянув на лице шляхтича і лице господаря заїзду, Вараша Петра, що саме тоді стояв на порозі своєї хати, був би доміркувався, що ті оба не чужі собі, і лиш грають якусь комедію. Коли їздець минав заїзд, Вараш, усміхнений, покліпав очима. Уста шляхтича лиш на хвилинку склалися в легеньку усмішку.

Оба справді зналися як старі лисі коні. Тому тиждень серед півночі шляхтич одітий по міщанськи, і ще якийсь, що звав себе Миколою Крачуном, зайшли були задними дверми до Вараша. Довго вони всі три балакали в цілком відокремленій кімнатці із вікнами, щільно позаслонюваними. Шляхтич відійшов ще коли цілком темно було. Крачун лишився. Став у Вараша за наймита. Шляхтич виходив з міста хильцем, щоби ніхто не побачив його.

Приїхавши тепер до заїзду при устю Лукви в Дністер, шляхтич взяв собі кімнату з вікном на Дністер. Приказав принести свої вюки, вичистити і назад осідлати коня. Умився, надів ліпший одяг, знов сів на коня і виїхав на місто. Тепер вже не був узброєний як на війну. При собі лишив тільки шаблю. Поїхав до замку.

— Чи, пан, староста дома? — спитав воротаря.

— Нема! — відповів коротко воротар.

— На довго кудись поїхав, чи незабаром вернеться?

— Не скажу, чи на довго.

— Чи в яку дальшу подорож, чи лиш кудись скочив? Не знаєш куди?

— Знаю.

— То скажи, сякий такий сину! — крикнув шляхтич сердито.

— Пан староста тепер на пасовиську за Луквою. Поїхали вибрати з табуна одного коня для своєї доньки.

— То він має доньку? Гарна?

— Чи гарна?

Воротар, молодий гайдук, озирнувся і додав:

— Нашому братови небезпечно про ту красуню балакати, бо її батько і її мама мають доню за якусь таку святу, про яку тільки царевичам вільно балакати. Як ти, паничу, маєш яке діло до пана старости, то і глянути не важся в її сторону, як би трапилося, що влізе тобі на очи.

— А то чому?

— Бо канчук все висить при боці пана старости і він має люті собаки на те, щоби було чим гнати з двора немилих йому ґостей.

— То кажеш, що пан староста за Луквою?

— Хібаж я не виразно сказав, де? Не дочуваєш?

Шляхтич подякував за відповіди, хоч не всі ввічливі і поїхав за Лукву. Пасовисько знайшов на кінці язика. Побачив якусь шопу і коло неї гурток людей. Підїхав до шопи. На боці стояло пару осідланих коней. Один мав дамське сідло.

Під шопою сидів на лавці якийсь блідий парубок. Його лице було викривлене з болю. Між тими, що обступили його, був грубий, високий, старший шляхтич і молода, може сімнацятьлітня дівчина-шляхтянка. Стояла коло шляхтича, завішена на його рамени.

Молодий шляхтич вгадав, що то донька старости. Приступив до гуртка, пять кроків перед старостою, скочив з коня і з голови стягнув шапку. В лівій руці держачи коня за уздечку, в другій шапку, промовив:

— Я Стефан Сас Солонецький. Я приїхав до ясновельможного пана старости. В замку сказали мені, що ясновельможний поїхали до табуна. Я осмілився... Прошу вибачити, що був такий нетерпеливий. Я аж тепер отямився, що виявив такий брак виховання... Як ясновельможний позволять, то зголошуся до замку в часі, приписанім на авдієнції.

— Ти від кого? — спитав староста, мірячи парубка очима від стіп до голови, то від голови до ніг.

— Я... від себе.

— Ти до мене від себе? До мене? — питав староста здивований. — Щож ти хочеш від мене? Може та зголошуєшся до королівського війська на війну з Турком? Зголосися до ротмістра в Крилосі!

— Я не до королівського війська. Я хочу впроситися на службу до ясновельможного.

Вигляд Солонецького і його смілий, хоч не нахабний виступ, подобалися старості. Він спитав:

— Якуж службу ти хотів би у мене робити? Що ти вмієш?

— Вмію несогірше читати й писати...

— На се є у мене аж три єзуїти! — перебив староста.

— Як хто не вдарить мене по руці, тоді, коли стріляю, моя рушниця моя, пістоля, мій лук не хиблять. Не багато таких, що возьмуть мене на шаблю. До влучі кидаю списою, ножем, топором. Кинувши, все вцілю. Як на медведя нема кулі, то покладу його копієм, або ножем. Ще не дали мені коня такого дикого і такого сильного, якого би я не приборкав і не зробив покірним ягнятком.

— Не будь таким чваньком! — перебив староста. — Як би я хотів, щоби один мій кінь розніс твої кости, то я зараз взяв би тебе за слово. Маю турецького коня. Велика рідкість, бо ясно буланий, без одної темнішої чи яснішої цятки. Я купив його для доньки, бо їй дуже захотілося мати такого. Тепер Салька в розпуці; я не знаю, що з тим конем зробити. Вже пів року у мене і на ньому ще ніхто не сидів половину мінути. (Д. буде).

Сила кохання.

— Піду за вами й на кінець світа!

— Я йду до мого чоловіка.

— То мене завело би задалеко!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Український Жіночий Клюб протестує проти визнання Росії.

Ukrainian Women's Club of Perth Amboy, N. J., вислав таке письмо:

February 19, 1935.

Hon. Warren C. Barbour, Esq.,
United States Senator,
Washington, D. C.

My dear Senator:

The Ukrainian Women's Club of Perth Amboy, N. J., at a meeting on January fifth, nineteen hundred and thirty five, entertained a motion to communicate with you in regard to the United States withdrawing its recognition of Russia. This Club as well as every other Ukrainian Women's Club in the United States stands firmly behind the efforts of those who are against Russian recognition.

Their reasons are as follows:

1. The communistic propaganda in the United States has been gaining by leaps and bounds since the recognition of Russia. This propaganda is being spread especially among the young men and women of foreign descent.

2. The communistic emissaries here in the United States are creating an ill feeling among the laborers of foreign extfaction and are constantly instigating these people to break away from their churches and parishes.

3. The Russian government is terrorizing millions of Ukrainians in Great Ukraine, now a part of Russia. Thousands of people are being starved to death in one of the greatest wheat belts in the world because the Russian government confiscates all of the crops of the Ukrainian farmers and does not care what they exist on.

Signed:
Mrs. Tekla Hawryliw, Pres.,
Mrs. Kordiak, Treasurer,
Mrs. V. Lysiak, Secretary.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В справі бюсту Тараса Шевченка.

Хочемо повідомити наше громадянство Дітройту й околиць, що праця, яку почав хор „Думка" і комітет над погруддям Тараса Шевченка для музею красних штук у Дітройті, вже почата. Наш мистець, Олександер Архипенко, викінчить бюст у квітні й українському громадянству з Дітройту й околиць треба заздалегідь приготовитись до свята відслонення цього бюсту та передачі його місту. Цей день має бути великим святом і демонстрацією всього українського загалу з Дітройту. Цей день буде в історії нашої еміграції тим днем, у якому без ріжниці політичних і релігійних переконань все українське громадянство віддало поклін найкращому синови великого українського народу. Здається, що у всіх народів нема такого велитня, яким є наш Тарас, син плуга і ріллі. В його душі, в його творах шукає корму кожний Українець, якої віри не був би і до якої партії не зачислявся би.

Місто Дітройт готово стати тепер Мекою для українського громадянства та його будучих поколінь в Америці. І сюди рік річно готові приїжджати будучі американські покоління українського походження, щоби вклонитись тому, котрий взивав їх предків до поступу і боротьби за волю і свободу.

„Поїдеш далеко, почуєш
багато,
Задивишся, зажуришся.
Згадай мене, брате".

Так кликав Тарас до тих синів України, що оставляли батьківщину і вибирались у далекі краї. І на цей клич відізвались Українці тут, за морем, на вільній землі цього Вашингтона, якого Шевченко бажав і для українського народу.

Члени Українського Національного Хору „Думка" зі своїм невтомним диригентом п. Іваном Атаманцем уже вісім років присвячують свій час і труд для слави й краси української пісні. За цю щиру громадську працю нераз дізнали вони чимало невдячности зі сторони деяких одиниць. Та це їх не розчарувало. Чим більше було цеї невдячности, тим більше було охоти і праці зі сторони членів хору для української громади.

За вісім років свого існування хор ані разу не відмовився помогти українській громаді, коли громада бажала цеї помочі. За вісім років своєї невтомної праці диригент хору не дістав ані вісім долярів заплати за свій труд ні від хору ні від громади. Та щоби довга й важка праця хору для громади оставила по собі якусь память для будучих поколінь, хор уважав за найкраще збудувати тут на еміграції памятник найбільшому співцеви українського народу. Розуміється, що не сам хор доконав цю велику працю. Є в цім і заслуга чесних українських громадян, що поспішили з поміччю, й своїми щирими лептами помогли і помагають хорови довести діло до кінця.

Як було сказано, погруддя Шевченка буде готове в квітні. На кошти праці ми вже виплатили 400 долярів; остається ще доплатити 300 долярів при відборі. На це в нас готових грошей нема. Справді є ще настільки, та це покищо гроші заморожені в банку. Щоби цю суму мати готовою до цвітня, хор рішив здобути це при допомозі підприємств. При допомозі імпрез. Саме в березні припадає восьма річниця заснування хору. Тож члени вважали за відповідне влаштувати ювилейний концерт получений з вечерою, щоби з приходу дістати потрібну суму, або хоч частину. Концерт відбудеться в неділю, дня 3. березня, в салі „Української Хати" при Грейлінґ вулиці, про що буде в „Свободі" оголошено.

Маємо надію, що українська громада возьме численну участь у цій імпрезі, а тим докаже свою солідарність з нашою працею.

Не забуваймо, що перед нами стоїть дальша праця. Ми хочемо вислати до краю бронзову копію бюсту Шевченка для Українського Музею у Львові. А на це треба поверх тисячу долярів.

Українська громада в Дітройт стоїть на одному з перших місць між громадами щодо жертвенности для рідного краю. Тому повинна бути гордою з того, що тепер при її помочі рідний край дістане як дар з Америки погруддя найкращого свого співця, виконаного руками одного з найбільших світових мистців.

Теодор Зарембський.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Пошанували бувшого головного урядника.

В неділю, дня 17. лютого, приятелі громадян Павла й Олександри Стадник влаштували їм ювилейну гостину. Тим робом хотіли пошанувати п. Стадника як бувшого головного урядника У. Н. Союза, а їх обидвоє як громадян, відомих зі своєї народньої праці й жертвенности. До цього була добра нагода, бо саме тепер припала 30-літня річниця їхнього подружа. Гостину приготовано як несподіванку в домі гр. Михайла Диманського, предсідника 116 відділу У. Н. Союза. Комітет приніс зі собою все, що потрібне, так, що ювиляти навіть не пізнали, в чім річ. Бо за кілька хвилин хата заповнилася гістьми, а столи наповнено всякими присмаками. Гром. Гнат Івашків як тостмейстер і староста зложив ювилятам желання, а сваха пані Агафія Диманська вручила їм гарну китицю цвітів. Знову Михайло Палажій, вручаючи ювилятам коровай, побажав дожити до 50-літнього ювилею. Були теж присутні два сини ювилятів, старший, років 27, має стейтову посаду, а молодший має 22 роки. Обидва покінчили вищі школи. До них промовив ювилят у дуже зворушаючий спосіб, передаючи їм свій заповіт, щоби памятали, що походять з українського роду та що мають теж помагати свому народови матеріяльно й морально. Гостям текли сльози з очей як слухали тої мови. Далі промовляли громадяни: П. Черкас, І. Морозко, І. Сабат. Велике враження зробили промови наших пань: Анни Великої й Агафії Диманської. Перша говорила про родинне життя, а друга про життя українське в Америці й у рідним краю. Вкінці згадала і за визвольну боротьбу. На її поклик зібрано $11 на визвольну акцію і вислано їх до краю через Обеднання. Жертвували: Павло Стадник $2, а по $1: П. Черкас, М. Палажій, П. Стадник, М. Диманський, А. Кривий, Г. Івашків, О. Петришин; по 50 ц.: І Сабат, І. Морозко, М. Шевців і Агафія Диманська.

Іван Сабат.

ПРО ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК.

Податковий закон з 1934 року вводить численні зміни в приписах про доходовий податок. На ті зміни повинен звернути пильну увагу кожний, хто обовязаний подати свій звіт. Це включає таких людей: кожна самітна людина, що на протязі 1934 року мала оборотного доходу $5,000 або більше, або чистого доходу $1,000 чи більше; кожний муж та жінка, що живуть разом, котрі 1934 року мали спільно загального доходу $5,000 або більше, або спільного чистого доходу $2,500 чи більше.

Люди, що одержують заробітну плату, обовязані подавати свої звіти на формулярі число 1040-А, а коли підприємці або властники хліборобств, мусять вживати довшого формуляра ч. 1040. Відповідно до нового закона, додатковий формуляр число 1094, бланкет малої форми та рожевої краски, з поданням загальних чисел доходів та відчислень, треба безумовно долучити до звіту, тому, що на випадок занедбання податковця карають гривною в сумі $5.

Особисті пільги є такі: самітні люди не платять податку, коли на протязі року заробили $1,000, а муж та жінка, коли живуть разом, суму, що не перевищає $2,500. Вдівці, вдови, розведені через суд або добровільно, обопільною згодою для податкових цілей входять в одну клясу як самітні люди, а їх особиста пільга є обмежена до $1,000 річного доходу. З другої сторони, самітна людина, вдержуючи у своїму домі стару матір, дитину або кого іншого, вважається як „голова родини" і не платить податку від суми $2,500.

Муж та жінка, що живуть разом, коли обидвоє мають окремі доходи, можуть подавати окремі звіти, або їх доходи можна включати в один спільний звіт. В додатку до особистих пільг податковець є управлений до неплачення податку від $400 на кожну залежну від особу особу, а саме за діти до 18 року життя, старі вікном родичі, неспособні до самовдержання, котрих податковець його вдержує.

Наприклад, жонатий чоловік з трома дітьми, котрим іще не минуло 18 років життя, не платить податку від суми $2,500, а в додатку до того ще від дальших $1,200, себто по 400 на кожну дитину, що робить загальну суму $3,700, від котрої не платить податку за 1934 рік. Колиж заробив $2,500, чи більше, то мусить подавати звіт, хочби навіть від нього не належався податок.

Самітна людина, що вдержує постійно стареньку матір у своїму домі, є управлена до пільги від суми $2,500, а в додатку ще $400 на особу. Але коли його матір мешкає поза домом, чи в іншій місцевости, тоді його особиста пільга є обмежена до суми $1,000 хоч він може домагатися кредиту, себто пільги від податкової суми $400, на вдержання залежної особи.

Податковий закон з 1934 року привернув кредит запрацьованого доходу, себто кредит у сумі десять відсотків від поданого в звіті заробітку, котрі податковець може відчислити підчас зладження податкового звіту. Новий закон предвиджує тільки одну нормальну податкову рату, а саме чотири відсотки від суми чистого доходу понад дозволені кредити, такі як особиста пільга, кредити на залежних осіб, тощо. Ті, котрі мають великі доходи, платять у додатку до нормальної рати 4% окрему таксу, звану як додатковий податок, котрий збільшується в міру доходу, почавши від пять відсотків за доходи в сумі $6,000, до 59 відсотків, себто найбільшої податкової такси від доходових сум звиш міліона долярів.

Звіти про доходовий податок мусять бути подані до податкового уряду тої округи, в котрій податковець мешкає, не пізніше як до 15 березня 1935 року. Формуляр, на котрім подані інформації про доходи, відчислення, тощо, мусить бути заприсяжений перед податковим урядником або будькотрим нотарем. Пригадуємо не забути долучити короткий додатковий звіт (бланкет 1094), тому, що через занедбання податковець підлягає грошевій карі в сумі пять долярів.

ФЛІС.

ДЕЩО ПРО ПЛЕБІСЦИТИ

Ще в XVII. ст. батько міжнародного права, Голяндець Гюґо Гроціюс, сказав в однім зі своїх творів, що перенесення краю під нову суверенність не може наступити без згоди мешканців його та що вони повинні при віддачі їх під чиюсь суверенність висловити на це свою згоду. Отсе освідчення волі загалом населення відносно державної влади, що їй має воно підлягати, називаємо плебісцитом.

Думки Гроціюса всетаки були далекими від практичного примінення, бо тоді про відносини між державами рішала воля королів, поперта силою.

Але французька революція створила нову доктрину суверенности народу. Згідно з нею війни та анексії мали бути забороненими, а при перенесенні суверенности мала бути перестеріґана воля народів. Згідно з тою новою засадою тодішня французька республіка перевела кілька перенесень суверенности над ріжними територіями. Так 1791 р. парлямент рішив прилучити до республики папський Авініон по попереднім голосуванні мешканців його. Також на підставі переведених плебісцитів прилучено до Франції деякі надренські провінції. Також місто Женева заявилася великою більшістю за революційну Францію.

В XIX. в. зачався сильний розвиток націоналізмів, а це загострювало національні контури й лише підкреслювало право народів рішати про свою державну приналежність. Тоді напр. Кавур, творець соборности Італії, що був великим прихильником плебісцитів, зискав для свого діла завдяки плебісцитам Неаполь, Тоскану, Парму й Модену. І Венеція заявилася за єдність, а в р. 1870 населення Риму в загальнім голосуванні висловилося за зєдинену Італію.

Сучасник Кавура, Наполеон III, завдячував якраз загальному референдумови потвердження доконаного ним замаху стану, а зверги затвердження тою дорогою узурпованої ним цісарської влади. За його часів на підставі плебісциту прилучено до Франції Ніццу й Савою, де населення великою більшістю голосів висловилося за Францію.

Після закінчення німецько-австрійської війни мировий трактат переніс часть австрійського північного Шлезвіґу до Прус, але перенесення було узалежнене від свобідного голосування мешканців.

В 1905 р. на підставі плебісциту відділилася від Швеції й створилася нова держава — Норвеґія.

По світовій війні теж примінювано плебісцити. 11. II. 1918 р. Вилсон сказав у промові до конгресу: „Народи не можуть бути перенесені зпід одної суверенности під іншу міжнародніми конференціями або шляхом порозуміння між ворожими державами. Народами можна володіти тільки згідно з їх власною волею. Самоозначення не є пустою фразою. Є то начальна засада, що її відтепер державні мужі мусять приняти як підставу своєї діяльности".

Одначе порівнання тих слів Вилсона з дійсністю, як її бачимо по війні, тільки доказує, якою великою є пропасть між теорією і дійсністю, словами і ділами. Хоч мирова конференція в 17 спірних випадках рішила усунути труднощі переведення плебісциту (зокрема такі плебісцити відбулися в Евпен-Мальмеди, на Шлеську, Поморю, останньо в Сарі), тим не менше маємо сьогодні понад 44,000,000 національних меншин в Европі, і то не враховуючи тут большевицького Союзу, де томляться коло 80 міліонів поневолених Москвою народів, у тому коло 35,000,000 Українців.

ЛЮБОВ З ПЕРЕШКОДАМИ.

Дрогобицький суд розбирав справу Франца Блащука, якому закинено, що увів Гелену Штернбах, доньку місцевого купця. Обоє хотіли побратись, а що родичі дівчини не хотіли на те позволити, вона втекла і замешкала у родичів Блащука. Тоді старий Штернбах вислав до дому Блащука пятьох помічників, щоби відобрали доньку. Заставши хату замкнену, вони виважили вікно і влізли до середини. Одначе дівчини не застали, бо вона тимчасом утекла задніми дверми. Опісля зголосилася зі своїм милим на поліцію, повідомляючи про напад на дім. Жидівочку відставлено до родичів, а справу передано судови. Блащук годився навіть перейти на жидівське, якщо Штернбах запевнить йому існування на ціле життя. Одначе вони не хотіли про це слухати, а таксамо не було бесіди, щоб донька перейшла на християнську віру. Остаточно обвинувачені станули перед судом, який увільнив усіх від вини та кари. Таким чином Блащук і його любка мають дальше вільну руку в поладнанні своїх любовних почувань.

БОРОТЬБА ЗА ХРЕСТ.

У звязку з недалеким реченцем краєвого зїзду чехословацьких католиків повстала думка поставити в Празі на площі св. Вячеслава великий 30-метровий хрест, який у часі зїзду був би відповідно ілюминований. Проти цього проекту розпочали в пресі завзяту кампанію соціялісти і ріжні сектярі, мовлячи, що це було би провокацією населення нехристиянського і такого, що не вірує. Справу має вирішити міська рада Праги, що знаходиться в руках соціялістів.

ПОПИРАЙМО СВОЮ ПРЕСУ!

Ґазету можна попирати в ріжні способи.

Попирає ґазету передовсім той, хто пренумерує ґазету, хто платить передплату.

Попирає далі ґазету той, хто дає до ґазети оголошення. Такий теж причиняється до поправлення ґазети, до зроблення її кращою, богатшою і цікавішою.

Попирає накінець ґазету той, хто попирає тих, що оголошуються в ґазеті.

Читачі української ґазети попирають українську ґазету, як при закупні всякого товару купують передовсім у тих, що оголошують свої товари в українській ґазеті.

Добрий прихильник „Свободи" при закупні товару піддержує того, хто своїми оголошеннями піддержує ґазету матеріяльно й у цей спосіб посередньо причиняється до розвою ґазети. Добрий прихильник „Свободи" є приятелем кождого „адвертайзера" в „Свободі", бо кождий „адвертайзер" у „Свободі" є добрим приятелем читача „Свободи".

ПОПИРАЙТЕ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ СВОЇ ТОВАРИ В „СВОБОДІ".

Адміністрація „Свободи".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

На горячий поклик „Рідної Школи" в Кореличах, повіт Перемишляни, до пані П. Онищук у Нюарку відгукнулася група молодіжи і заколядувала $20.45.

Жертвували: по $1: В. Кузів, Ю. Баранюк, О. Шумський, П. Ковальчук, П. Грицишин, В. Осадчук, В. Ґіба, І. Романович, О. Онищук; по 50 цнт.: С. Гарцула, Ф. Салюк, А. Кузьма, Кльоц, Воловіна, Л. Горман, О. Паньків, Н. Яцентій, С. Грентус, В. Горбач, Трач, Бучак, В. Гапанович, Куйбіда, Чайчук, Наконечний, Антонюк, М. Варніцький, М. Баґрій; І. Борищук 75 цнт.; по 25 цнт.: Баґній, Міклаcевич, а О. Дячишин 20 цнт.

Колядували: Стефанія і Юлія Чайчук, Ольга, Емілія і Лелія Онищук, Андрій Грентус і Василь Осадчук.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На читальню в Нагірянці, повіт Бучач.

Завдяки заходам Кружка Союза Українок доконано в селі Нагорянка, повіт Бучач, прекрасного діла. Вже докінчується будова двоповерхового дому читальні „Просвіта". Є в тім домі 6 просторих кімнат, величезна саля на представлення, концерти і віча, є місце на кооперативний склеп і є одна велика шкільна саля. Будинок знаходиться в дуже гарнім положенні. А ми, однօсельчани в Америці можемо гордитися, що коли вислали досі $185 на цю будову, то зробили добре діло. І тепер ще треба допомогти. Покищо вислано через Обєднання $25. Жертви можна слати прямо до краю на адресу Йосифа Роґатинецького в Нагірянці, почта Бучач, або на адресу Олександра Попика:

2204 Amsterdam Ave.,
New York, N. Y.

Тепер жертвували по $5: О. Попик, О. Луців, І. Луців, Анна Зазуха, К. Мартинюк.

РАДІО.

ПОБІЛЬШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІОПРОГРАМИ.

Подаємо до загального відома, що від неділі, 3-го березня 1935 р., Українська Радіопрограма музичного склепу Наш Базар, 151 Аве. А. в Ню Йорку, буде відбуватись кождої неділі від години 9-тої до 10-тої рано зі стації W-B-N-X, 1350 k. c.

На цій програмі постійно виступає Українська Сокільська Орхестра з Ню Йорку під проводом свого дириґента Осипа Даниловича.

Проголошує
Петро Задорецький.

Пятьлітній Івась пішов з мамою вперше до звіринця й бачить зебру.

— Мамо — дивується — таж тут не морська пляжа, то чому осел ходить у купелевому костюмі?

Приглухуватий.

— Лавка, на якій ви сидите, свіжо помальована!

— Як?

— На зелено.

НЕЗАҐНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(203)

На своє велике здивування Усанґа побачив, що його страх почав минати, як літак піднявся над селом Нумаби. Він почав приглядатися тому, як білий чоловік маніпулював „великою птахою". За пів години Роджер піднявся нагло вгору.

Нагло, без осторогу, Роджер зробив виворот та полетів на кілька хвиль так, що літак був обернений сподом угору. „Я казав, що дав йому лекцію", муркотів він до себе, чуючи за собою страшний крик Усанґи. Роджер випростував машину.

Він кружляв кілька хвилин над лукою, поки не переконався, що дівчина безпечна. Потім легко осів на землю, задержуючи літак недалеко від Ольґи й вояків Усанґи. Усанґа, трясучися зі страху, вискочив скоро з літака.

Але, почувши тверду землю під ногами, Усанґа скоро прийшов до себе. Він походжав довкола, гордий, як індик, перед своїми вояками. Він постановив розложитись табором коло літака, щоб ніхто не вкрав. Два дні вони там таборували й Усанґа заставив Роджера вчити його літати.